

شرکت تجارتي آل کرزی: آیا رهبر افغانستان کشور را به یک «مؤسسه سوداگری خانوادگی» مبدل کرده است؟

چند روزی پیش به انتخابات افغانستان باقی نمانده است ولی علامه پرسش بالای سر رئیس جمهور کرزی و خانواده اش همچنان با خیره چشمی پابرجاست.

نوشته Alex Spillius در واشنگتن و Ben Farmer در کابل
منتشره «تلگراف» لندن، ۷ اگست ۲۰۰۹
برگرداننده: داکتر حمید سیماب

اخیراً از وزرای کابینه افغانستان خواسته شد تا دارایی های شخصی خود را اعلام دارند. رئیس جمهور کرزی اظهار داشت که مجموع دارایی شخصی اش بالغ بر ده هزار دالر نقد و مقداری زیورات است. این ادعا مؤجد قهقهه های بلندی در بین غربیان مقیم کابل گردید، اما اینچنین خوش طبعی ها و خوش بختی های دیپلماتیک نقابست بروی نگرانی های عمیقی درین مورد که رهبر افغانستان کشور را به یک تشبث بازرگانی خانوادگی، یعنی شرکت تجارتي ای مبدل ساخته است که دران عده پی برخوردار از عنایت و التفات خاص رئیس جمهور زمینه و امکان ثروت اندوزی را تا حد راندن و بیگانه ساختن عامه مردم و همدل شدن آنان با طالبان بدست آورده اند.

کشور برای راه اندازی انتخابات ریاست جمهوری بروز ۲۰ اگست که برای اولین بار زیر اداره و انسجام خود افغان ها صورت می گیرد آمادگی می گیرد، اما درین حال سوا لیه هایی که بالای سر رئیس جمهور و اعضای خانواده اش معلق اند اهمیت بازرتری کسب نموده اند.

دارایی مجموعی آل کرزی به ملیون ها دالر می رسد که بیشتر آن پس از به قدرت رسیدن حامد کرزی به دنبال سرنگونی طالبان در سال ۲۰۰۱، زمانی که آل کرزی از ایالات متحده یعنی جایی که مادر حامد کرزی با پنج همشیرش پس از اشغال افغانستان توسط اتحاد شوروی در سال ۱۹۷۹ به آنجا پناه برده بودند، اندوخته شده است.

از شش برادر رئیس جمهور، محمود کرزی ۵۴ ساله برادر ارشد دوم در حال حاضر یکی از ثروتمند ترین افراد این کشور است که اینهمه مال و منال را مدیون ملکیت ها و امتیازات جدیداً کسب شده در معادن کشور، یک فابریکه سمنت سازی، یک شرکت ساختمانی و قرارداد «نمایندگی اختصاصی موترهای تویوتا» در افغانستان می باشد. وی تا سال ۲۰۰۱ در زنجیره پی از رستوران های بی زرق و برق خانوادگی در شهر های بالتیمور، سان فرانسسکو و بوستون ایالات متحده سهامدار کوچکی بود.

دیپلمات های غربی احمد ولی کرزی برادر کوچک ۴۸ ساله رئیس جمهور را متهم می سازند که مهره عمده در سوداگری هیروئین (که ملل متحد سال گذشته ارزش آنرا برابر با ۳,۴ میلیارد دالر ارزیابی کرد) می باشد. وی که با قاطعیت این اتهامات را رد می کند مالکیت قطعات وسیع زمین، شرکت های حمل و نقل و محافظین امنیتی خصوصی در کندهار یعنی دومین شهر بزرگ کشور را بدست آورده است.

در واشنگتن بدگمانی های فزاینده بی وجود دارد که رئیس جمهور خود بی سرو صدا سرمایه شخصی ای بر مبنای سؤ استفاده های برادران و شبکه بی از برادر زادگان و دوستان شان انباشته است. یک منبع امریکایی نزدیک به وزارت دفاع امریکا اذعان داشت که شواهد انکارناپذیری درین زمینه وجود ندارد، لکن وی افزود: «هستند کسانی که معتقدند که رئیس جمهور افغانستان فاسد تر از آنست که می نماید، ولی او توانسته است دیوارهایی در گرداگرد خود برافرازد.» وحید عمر سخنگوی حامد کرزی به روزنامه نگار دیلی تلگراف اظهار داشت که اتهامات اینکه رئیس جمهور یا اعضای خانواده اش در فسار دست دارند «چرندیاتی» بیش نیست. سائر مامورین امریکایی به این باورند که بزرگترین گناه رئیس جمهور این است که در سرودست شکستن ها برای بدست آوردن قراردادهای سودآور و امتیازات در بازسازی کشور خویشاوندان خود را در برابر رقیبان شان مورد لطف و عنایت قرار داده است.

سی سال جنگ افغانستان را در وضع رقتباری قرار داده و کمبود راه ها، شفاخانه ها، برق و آب پاک کشور را درمانده و بیچاره ساخته است. اما در میان ویرانه ها و خرابه ها هستند کسانی که با بمبه شدن ۲۰ میلیارد دالر به پروژه های بلند پروازانه اعاده ثبات به کشور «دو شش آمده اند». شماری هم درین میان بهتر و بیشتر از محمود کرزی و احمد ولی کرزی برادران رئیس جمهور به نان و نوایی رسیده اند. یک کارشناس افغانی اظهار داشت «او (حامد کرزی) با شیوه قرون وسطایی امور را اداره می کند. وی زمین ها و معادن ملکیت عامه را به فروش رسانده و اوپاشان را در کار حکومت داری دست باز داده است. او حتی با اساسات اداره کشوری در نخستین گامهای عصری شدن آشنا نیست.» اما پس از یکسال انتقاد شدید بر رئیس جمهور (هیلری کلنتن وزیر خارجه ایالات متحده افغانستان را منحه «دولتی مبتنی بر مواد مخدر» نکوهش کرد) و فشار بی ثمر پشت پرده بر آقای کرزی برای پاک سازی دولتش، امریکایی ها و بریتانوی ها ناگزیر شده اند احتمال پیروز شدن رئیس جمهور برحال را در انتخاباتی که در آستانه آن قرار داریم بپذیرند.

آقای حامد کرزی در برابر مجموعه رنگارنگ ۳۶ رقیب انتخاباتی قرار دارد اما توان برتر مالی، تفقدات و حاتم بخشی ها و شبکه کمک کنندگانش انتخاب مجددش را محتوم ساخته اند. در یگانه نظرسنجی کشور که اخیراً در ماه می از طرف «انستیتیوت جهانی جمهور یخواهان» (International Republican Institute) راه اندازی شد آقای کرزی با ۳۱٪ آرا در جلو و داکتر عبدالله عبدالله وزیر خارجه پیشین و نزدیکترین رقیبش با ۷٪ آرا به دنبالش روان بود.

سال گذشته سازمان بین المللی شفافیت (Transparency International) اظهار داشت که افغانستان پنجمین کشور فاسد در جهان پنداشته می شود، که این جایگاه نظر به سال پیشتر از آن که افغانستان در مقام نهم قرار داشت صعود را نشان می دهد. دپلومات های غربی در صحبت های خصوصی خود امیدواری چندانی نشان نمی دهند که رئیس جمهور در دوره دوم زمامداری اش فساد را چاره جویی نماید یا ترکتازی اعضای خانواده خود را مهار زند. یکی از دپلومات ها با خاطر دژم اظهار داشت: «جنگ افغانستان را به سبب موجودیت فساد خواهیم باخت».

واشنگتن بی تردید آقای کرزی را دقیقاً زیر نظر خواهد داشت. کانگرس امریکا با نظر داشت اینکه بس محتمل است رئیس جمهور اوپاما و وزارت دفاع امریکا میلیاردها دالر دیگر را برای هزینه جنگ افغانستان تقاضا نمایند، سیاست امریکا در قبال افغانستان را در معرض ارزیابی قرار داده است و آمادگی می گیرد تا دریافت های خود را بزودی گزارش دهد.

داؤد سلطان زوی یک عضو مستقل پارلمان افغانستان که خواستار تحقیق در مورد سود و سودا های خانواده کرزی شده است می گوید که از فشر نخبگان سیاسی و روند انتخاباتی ایکه آفت زده اتهامات دغلکاری و تخویف رأی دهندگان است سرخوردگی و دلسردی عمیق وجود دارد. وی می گوید «افغانان برین امر آگاهند که می توان حکومت بهتری داشت. آنها می پرسند چرا جامعه بین المللی زیر گلوی چنین رهبری دوشاخه داده است؟»

یک دستیار کانگرس امریکا گفت: «افغان ها اعتماد و اعتقاد به حکومت خود را بخاطر سطح بیسابقه فساد از دست داده اند. برخی حلقات برآنند که اگر رهبری کشور اعاده اعتماد را چاره سازی نتواند جهد و تلاش امریکا در افغانستان به ناکامی منجر خواهد شد.»

رئیس جمهور اوپاما امسال امر ارسال ۱۷۰۰۰ نیروی تقویتی به افغانستان را صادر کرد اما متحدین ائتلاف ضد طالبان می دانند که نیروی نظامی به تنهایی قیام در حال پهنه گیری را پایان نخواهد داد. دیوید ملیبند وزیر خارجه بریتانیا طرفداری خود از مذاکرات صلح با جناح های میانه روتر طالبان را اعلام نموده است تا «آنانی که آشتی پذیرند به زندگی در چوکات قانون اساسی افغانستان فراخوانده شوند.» علاوه بر این بازسازی کشور و چاره جویی بیکاری در بیرون کشاندن عامه مردم جنوب کشور از زیر بال طالبان حائز اهمیت اساسی است. جنرال سر ریچارد دانات رئیس ارکان قوای ائتلاف که مدت کارش ختم شده اخیراً در بیانیه یی اظهار داشت: «جنگ افغانستان جنگیست میان مردم از طرف مردم برای مردم.»

شاهکار محمود کرزی بدست آوردن جایزه طلایی در کشوری خرابه و ویرانه یعنی امتیاز مالکیت یگانه فابریکه سمنت سازی کشور در حراجیست که در اپریل ۲۰۰۷ از طرف وزارت معادن و صنایع راه انداخته شد. شرط مزایده آن بود که مزایده کنندگان جهت اثبات دوام پذیری و ماندنی بودن خود میلیون ها دالر پول نقد نشان دهند. به عقیده آقای ساطان زوی این شرط در آخرین دقایق به نفع کانسورسیوم^۱ مورد عنایت وارد ساخته شد. (محمود کرزی به روزنامه دیلی تلگراف اظهار داشت که ۳۴ نفر درین امتیاز با وی شریکند و معامله «به نحو علنی و شفاف» صورت گرفته است. وی گفت که فابریکه در حال حاضر در ضرر است و وی در آن کمتر از ۱۰٪ سهم دارد.)

آقای محمود کرزی که با ریش پاک تراش شده اش به سهولت بین منزلش در میری لند امریکا و کابل خانه بدل می کند و به آسانی بین دریشی های خوش دوخت بازرگانان و لباس سنتی افغانی جامه بدل می نماید، از قرضه حداقل پنج میلیون دالری مؤسسه سرمایه گذاری خصوصی در ماورای ابچار (Overseas Private Investment Corporation) که یک مؤسسه دولتی امریکایی می باشد برای تمویل پروژه اعمار ساختمان ها در کندهار و اعمار بلاک های اپارتمان های رهائشی در کابل نفع برده است.

از آنجاییکه از هر چهار موتر داغان و قراضه ایکه بالای سرک ها و جاده های خاک آلود و پر از چقوری و چقوری افغانستان در حال رفت و آمدند سه تای آن توپوتا می باشد، قرارداد نمایندگی اختصاصی توپوتا در افغانستان معامله یی بالقوه نهایت پرسود بوده می تواند. آقای کرزی اظهار داشت که وی این معامله را در امریکا انجام داده است و گفت که در ابتدا کمپنی توپوتا «از کارکردن با کسی که با یک سیاستمدار پیوند دارد کمی دل نادل بود ولی توانایی و مفکوره های بازرگانی ام آنها را متقاعد ساخت تا قرار داد را بمن بدهند.»

آقای محمود کرزی یکجا با شریک تجارتي اش شیرخان فرنود رئیس کابل بانک که مالک تجارتخانه بزرگی در دویی می باشد همچنین رتق و فتق امور نهاد پر قدرت اتاق تجارت افغانستان را که دروازه بان سرمایه گذاران خارجی پنداشته می شود بدست دارد. زلمی خلیل زاد سفیر سابق امریکا در کابل گفته است که «تاجران نزد من می آمدند و شکایت می کردند که محمود کرزی از معاملات و شرکت های جدید تجارتي و اقتصادی حق خود را می خواهد.» آقای سلطان زوی عضو مستقل پارلمان گفت: «وقتی کسی که با رئیس جمهور پیوند خانوادگی دارد می تواند چنین ثروت بی حد و حصر را در چنین زمان کوتاهی بدست آورد، "تو خود حدیث مفصل بخوان ازین مجمل"»

عدم توانایی رئیس جمهور در مهار کردن فعالیت های سود و سودای برادر کوچکترش احمد ولی کرزی باعث احساس ناکامی و درماندگی شدید چه در بین مقامات رسمی غربی و چه در بین مقامات رسمی افغانی شده است. احمد ولی کرزی که ۴۸ سال دارد رئیس منتخب شورای ولایتی کندهار که مسئول انسجام امور انکشافی این ولایت است می باشد. بر وی اتهام تهیه امکانات ترانسپورتی و گرفتن امنیت قاچاقبران مواد مخدر که میان ایران، ترکیه و از آنجا به اروپا در حرکت هستند زده می شود. یک کارشناس غربی اذعان داشت که ثبوت مستند داشتن آقای احمدولی کرزی درین تجارت غیر قانونی وجود ندارد. «وی نقش خود را با احتیاط زیاد می پوشاند لکن ایالات متحده اطلاعات مؤثقی در مورد ارتباط میان احمد ولی کرزی و مواد مخدر دارد.» خود احمد ولی کرزی چنین اتهامات را «بی اساس» خوانده می گوید «من هیچگاه در تجارت مواد مخدر دست نداشته ام. هیچ کس در جامعه جهانی نتوانسته است تاکنون درین زمینه ثبوتی ارائه دهد.» توماس جانسن متخصص امور افغانستان در مؤسسه تحصیلات عالی نیروی دریایی (Naval Postgraduate School) در کلیفورنیای امریکا گفت: «احمد

^۱ کانسورسیوم consortium: ائتلاف چند شرکت یا بانک بخاطر منفعت یا امتیاز مشخص – برگرداننده

ولی کرزی دلال عمده قدرت در کندهار است و رسماً تشیبات عمده تجارتي و اقتصادي را کنترل می کند...
واینکه برادر آدم رئیس جمهور باشد درین زمینه گپ بدی نیست.»

جیک شرمایان یک مامور پیشین ملل متحد در افغانستان که اکنون در مرکز همکاری های بین المللی دانشگاه نیویارک (New York University's Centre on International Cooperation) کار می کند گفت که احمد ولی کرزی از جمله چند تن سران قومی بود که از خدمات خصوصی امنیتی مفاد هنگفتی به جیب می زد. وی در مورد این خدمات که برای قطارها، عملیات ساختمانی یا تیم های لوژیستیکي وارد شده به پایگاه های عملیاتی مقدم نقش نگهبانان را بازی می کنند اظهار داشت: «صحبت درین مورد صحبت از مبالغ بس هنگفت یعنی صدها میلیون دالر است که همه آن بصورت نقد و بدون بررسی و نظارت زیاد دست به دست می شود.»

برادر کوچکتر کرزی همچنین شرکت های بارچالانی دارد و گفته می شود که با چشمداشت تخریب کمک های خارجی در پهلوی آمدن ۲۰۰۰۰ سپاه اضافی خارجی به افغانستان قطعات وسیع زمین را در اطراف شهر کندهار خریداری نموده است. وی در قصر پر زرق و برقی زندگی می کند که بی شباهت به «کاخ های خشخاشی» نیست که در اطراف شهرهای کندهار و کابل افزاشته شده و ادعا می شود که با پول مواد مخدر اعمار گردیده اند. یک بازرس امریکایی در مورد خانه احمد ولی کرزی گفت «همانند یک کاخ ساحلی فلوریدا است، با تفاوت اینکه در دامنه شهر کندهار در نزدیکی تیم بازسازی ولایتی ارتش کانادا قرار دارد.»

این خانه ها نماد چشمگیر نابرابری های این کشور است. در افغانستان ثروت به جیب چند تن محدود زور داران و قدرتمندان سرازیر شده است در حالیکه شرایط برای اکثریتی که در مرداب جنگ دست و پا می زنند رقتبار باقی مانده است.